

ÇELİK GÜLERSOY, *İstanbul, Aspects, a travers les époques II, Tophane, Fındıklı, Kabataş, Milano 1975*. XIV-128 sayfa, 63 siyah-beyaz, 10 renkli resim, 8°.

Ç. Gülersoy, “Köprü ve Galata” ile başlamış olduğu İstanbul görünümlerini yayınlama işine devam etmektedir. Bu serinin birinci cildinde ele alınan Köprü ve Galata’dan¹ sonra bu ikinci ciltte Tophane, Fındıklı ve Kabataş’ın bilinen ilk gravürlerinden 1973 yılı sonuna kadar görünümüleri verilmektedir. Resimlerden bir çoğu büyük çift sayfa halinde olup baskıları itinalıdır. Bu suretle Köprüden Dolmabahçeye kadar kısmın çeşitli çağlardaki görünümünün albümü oluşmaktadır. Bu üç semtin tarihçesini veren metin Fransızca ise de fotoğrafların altındaki açıklamalar yer yer Fransızcanın yanında İngilizce ve İtalyanca olarak da verilmiştir. Önce Tophanenin tarihi özetleniyor. Sonra Tophane iskelesindeki geçen yüzyılın yaşamı H. von Moltke, T. Gauthier, Miss Pardoe’den pasajlar alınarak anlatılmaktadır. Bundan sonra sıra ile Tophane İskelesi, Tophane’nin Beyoğlu yönünden görünüşü, Tophane ve Kemeraltı, Kılıçalipaşa camii ve Mahmut I çeşmesinin resimleri veriliyor. Bu görünümelerde çeşmenin 19. yüzyıl başlarındaki kubbeli hali, sonra kubbenin kaldırılması ve nihayet 20 yıl kadar önce çeşmeye tekrar kubbe yapılması izlenebiliyor. Bunları Salıpazarına doğru Nusretiye Camii ve Salıpazarı görünümüleri izliyor. Aynı şekilde Fındıklı ve Kabataş’ın tarihçeleri verildikten sonra bu semtlerin görünümüleri sergileniyor. Metinde Fındıklı’da yol açılması sırasında kaldırılan Mimar Sinan tarafından yapılmış olan hamam ile çeşmeler hatırlatılmaktadır. Dünyada ilk defa Kabataşta 1852 yılında Hüseyin Haki Efendi tarafından araba vapuru seferi düzenlendiği belirtilerek, Kabataş’taki diğer olay sayılıyor. Bu olay, 1946 da Türkiye’ye Amerika’nın meşhur Missouri zırhlısı geldiğinde Kabataşın set set istinat duvarlarının güzel görünmesi için sarıya boyanmasıdır. Kabataşın bu merdivenli yolları ve istinat duvarlarının büyük bir kısmı yirmi yıl içinde kaldırılmıştır. Bu yönden Kabataş meydanının son 20 yıl içindeki değişimi çok büyük ölçüde olmuştur. Albümde bu değişiklikleri izlemek olanağı vardır. Prof. Semavi Eyice’nin bütün şehirlerimiz için önerdiği fotoğraf arşivi düzenlenmesi işini (Bk. S. Eyice, *Atatürk Konferansları IV*, 1972 s. 68) Gülersoy kişisel çabası ile İstanbul’un bir bölümü için bir ölçüde gerçekleştirilmiş olmaktadır. Bu olumlu yönü özellikle ve takdirle belirtmek isterim.

Dr. NEZİH FIRATLI

¹ Ç. Gülersoy, *Köprü ve Galata*, İstanbul 1971, Bu kitap için Bk. *Belleken* 38, 1974, s. 299 vd.

